

Škrabec, M. *Narod naš dokaze hrani : stare razglednice*. Ljubljana : Arhiv Republike Slovenije, 2005.

Publikacija na 120 stranica nudi izbor razglednica koje su dio zbirke Milana Škrabeca i kojima se, prema autorovu navodu, nastojalo ukazati na opstojnost slovenskog naroda u nekim krajevima koji ne spadaju u teritorijalni okvir današnje slovenske države.

U kratkom se uvodu navodi nekoliko podataka o povijesnom razvoju razglednice uopće, kao i o pojavi prve razglednice sa slovenskim motivom krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina XIX. stoljeća. Škrabec je također naznačio da je svaka od prikazanih razglednica opremljena nekom vrstom »osobne iskaznice« koju čine podaci o vremenu njezina nastanka, datumu slanja ili poštanskog pečata, pošiljatelju i primatelju, autoru fotografije te slovenskom, njemačkom ili talijanskom nazivu kraja koji prikazuje. Pored ovih podataka (od kojih su, dakako, za određene razglednice dostupni samo neki), za pojedina je mjesta koje razglednice prikazuju naznačen i broj žitelja – Slovenaca, Nijemaca i Talijana, a prema podacima iz popisa stanovništva u Monarhiji iz 1910.

Publikacija je, pored spomenutog uvoda, sastavljena iz još dva dijela. Poglavlje pod naslovom *Slovinci na avstrijskem Koroškem* prikazuje »slovenske« razglednice iz te austrijske pokrajine, dok posljednje prikazuje razglednice vezane za talijansko ozemlje (*Slovinci v Italiji*). Na početku svakoga od njih ukratko se opisuje povijest naseljavanja slovenskog naroda na određeno područje i njegova brojnost krajem XIX. i početkom XX. st. Razglednice su, čini se, tiskane bez posebno ustrojenog redosljeda. Iz austrijske Koruške tiskano ih je 53, a iz Italije 56.

Sva su poglavlja, uključujući i uvod, osim sadržajno, podijeljena i grafički. Tako je uvod tiskan na plavoj, poglavlje o razglednicama iz Koruške na žutoj, a posljednje poglavlje s »talijanskim« razglednicama na zelenoj podlozi, što je dodatno poboljšalo ionako više nego dobar vizualni izgled publikacije.

O sadržaju bi se mogle izreći poneke zamjerke. Prva bi bila vezana za same naslove poglavlja *Slovinci na avstrijskem Koroškem* i *Slovinci v Italiji* koji bi naizgled imali pokrivati kakav ozbiljan povijesni, kulturni ili statistički tekst o Slovencima na konkretnom teritoriju, a ne (samo) njihove razglednice sadržajno ili bilo kako drukčije vezane za taj prostor. Druga bi se, doduše samo donekle – jer je autor na početku knjižice naglasio kako želi da razglednice kao svojevrsni »svjedoci svakodnevnog života« govore same za sebe, bez posebnih komentara – mogla izreći na račun (pre)kratkog opisa razglednica. Treća bi se odnosila na odsutnost bilo kakvog kazala.

Ipak, i pored spomenutih »zamjerki«, može se reći kako publikacija ukazuje na vrlo dobru suradnju između Arhiva Republike Slovenije i privatnih imatelja gradiva, odnosno na brigu koja se poklanja kako bi se i s takvim (uvjetno rečeno) malim, privatnim zbirkama upoznali mogući korisnici i šira javnost.

Mario Stipančević